

ผลของการใช้วิธีการสอนโดยผสมผสานระหว่างการสอนแบบ "คิดเป็น"
กับการสอนของเปาโล แฟร์ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางประชาธิปไตย
ให้แก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน

นางสาวนิลบล ฉวยตรี

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2536

ISBN 947-583-388-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019180
117385570

EFFECTS OF USING A COMBINED TEACHING METHOD OF "KHIT-PEN"
AND PAULO FREIRE'S METHOD FOR DEMOCRATIC CONSCIOUSNESS
INCULCATION OF VILLAGE PEOPLE

Miss Nilubon Chaluaysri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Non-Formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-388--6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้วิธีการสอนโดยผสมผสานระหว่างการสอนแบบ "คิดเป็น" กับการสอนของเปาโล แฟร์ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน

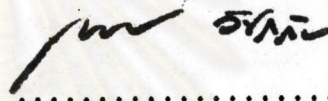
โดย นางสาวนิลุบล ฉลายศรี

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์อุ๋นตา นพคุณ และ อาจารย์สุนทร สุนันท์ชัย

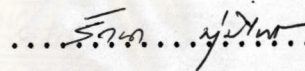

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

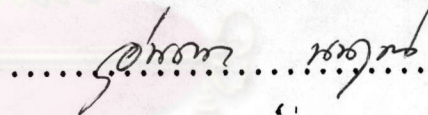

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

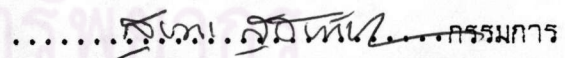
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

......ประธานกรรมการ

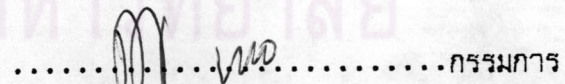
(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล)

......กรรมการ

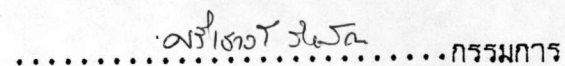
(ศาสตราจารย์อุ๋นตา นพคุณ)

......กรรมการ

(อาจารย์สุนทร สุนันท์ชัย)

......กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล)

......กรรมการ

(อาจารย์ศรีเชาวน์ วิหคโต)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นิลบล จลวยศรี : ผลของการใช้วิธีการสอนโดยผสมผสานระหว่างการสอนแบบ "คิดเป็น"กับการสอนของเปาโล แฟร์ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน (EFFECTS OF USING A COMBINED TEACHING METHOD OF "KHIT-PEN" AND PAULO FREIRE'S METHOD FOR DEMOCRATIC CONSCIOUSNESS INCULCATION OF VILLAGE PEOPLE) อาจารย์ที่ปรึกษา: ศ.อุ้นตา นพคุณ และ อาจารย์สุนทร สุนันท์ชัย, 313 หน้า. ISBN 974-583-388-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจิตสำนึกในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติและการวิพากษ์วิจารณ์ด้านวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยระหว่างการใช่วิธีการสอนแบบบรรยาย และการใช้วิธีการสอนโดยผสมผสานระหว่างการสอนแบบคิดเป็นกับการสอนของเปาโล แฟร์ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี ที่อยู่ในหมู่บ้านท่าซ้องเหล็ก และหมู่บ้านค่านางรววย อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม
 2. กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติสูงกว่ากลุ่มควบคุม
 3. กลุ่มทดลองมีความดีของพฤติกรรมการวิพากษ์วิจารณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม
- นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนการคิดเป็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนการคิดเป็นด้านวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม 6 เรื่องจาก 7 เรื่อง

การศึกษาออกโรงเรียน
ภาควิชา
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต Long Tom
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ.อุ้นตา นพคุณ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สุนันท์ชัย

C442552 : MAJOR NON - FORMAL EDUCATION

KEY WORD: EFFECTS / TEACHING METHOD OF "KHIT-PEN" / PAULO FRIERE / DEMOCRATIC CONSCIOUSNESS / VTLAGE

NILUBON CHALUAYSRI : EFFECTS OF USING A COMBINDED TEACHING METHOD OF "KHIT-PEN" AND PAULO FREIRE'S METHOD FOR DEMOCRATIC CONSCIOUSNESS INCULCATION OF VILLAGE PEOPLE. THESIS ADVISOR : PROF. OONTA NOPAKUN AND SUNTHORN SUNANTACHAI. 313 pp. ISBN 974-583-388-6

The purpose of this research was to study and to compare the consciousness inculcation of village people in learning achievement, attitude and critical consciousness regarding the democratic way of life, between a teaching lecture method and a combined method of "Khit-Pen" and Paulo Freire's method for democratic consciousness inculcation of village people between the age of 25 - 40 years old and live in Takonglek Village and Kumnangrouy Village, Aumphur Warinchumrap, Ubonrajchatanee Province. The obtained data were then analyzed in term of percentages, mean, and standard deviation. A t-test method was also applied to determine any significant differences.

The findings of the research were as follow :

1. There was statistically significant differences between the experiment group and the control group on the score of the learning achievement at .01 level, in which the experiment group had higher score than the control group.

2. There was statistically significant differences between the experiment group and the control group on the score of attitude at .01 level, in which the experiment group had higher score than the control group.

3. The experiment group had a higher frequency of critical consciousness than the control group.

More over it was founded that there was statistically significant differences between the experiment group and the control group, in which the experiment group had higher "Khit-Pen" score than the control group, from 6 cases out of 7 cases,

ภาควิชา..... การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต..... *สมิทธิ วัฒน*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *ดร. อรุณ วัฒน*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *วิมล อิมพันธ์*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาของศาสตราจารย์อุ้นตา นพคุณ และอาจารย์สุนทร สุนันท์ชัย อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำปรึกษา และตรวจแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์, รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โคตรบรรเทา, รองศาสตราจารย์ ดร.ทองปลิว ช่มชื่น, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และอาจารย์ร่วมมิตร คำพา ในความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละเวลาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำใน "ขั้นตอน" การผสมผสานระหว่างการสอนแบบคิดเป็นกับการสอนของเปาโล แฟร์

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานีที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการผลิตสื่อประกอบการสอนเป็นอย่างดี ขอขอบคุณแม่ครัว นักการภารโรงโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานีซึ่งอยู่เบื้องหลังและมีส่วนในการสนับสนุนให้การวิจัยสำเร็จลงได้ และกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในความสำเร็จครั้งนี้คือประชาชนในหมู่บ้านท่าซ้อง เหล็กและหมู่บ้านค่านางราย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ อ.ศรีเชาว์ วิหคโตและเพื่อนๆ เช่น คุณพิมพ์ใจ ศิริสาคร คุณณภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม คุณยุพา ทรัพย์อุไรรัตน์ คุณโตม นุชอนงค์ คุณเอารี แก้วสฤติยวงศ์ คุณกุลธิดา คำบันต์กิติ คุณวารากรณ์ แสงสว่าง คุณจินตนา อินทร์พรหม รวมทั้งเพื่อนบ้านสาวโสด พี่รุ่น 10 และเพื่อนรุ่น 11 ทุกคนที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ ที่ให้กำลังใจและขอคิดเห็นแก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่มีส่วนสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและน้องๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจจนสำเร็จการศึกษาครั้งนี้

นิลุบล ฉลายศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญแผนภาพและตาราง.....	ฉ
บทที่	
1	
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	15
- พื้นฐานของแนวความคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่.....	15
- ความหมายของประชาธิปไตย.....	17
- คุณค่าของประชาธิปไตย.....	24
- ปัจจัยที่เกื้อหนุนประชาธิปไตย.....	25
- ประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้าน.....	26
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนกับลักษณะและธรรมชาติของผู้ใหญ่.....	29
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกของเปาโล แฟร์.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
- แนวความคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกของเปาโล แฟร์.....	31
- วิธีการสร้างจิตสำนึกตามแนวคิดของเปาโล แฟร์.....	35
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับ "คิดเป็น".....	41
- ความหมายของการคิด.....	41
- ความเชื่อพื้นฐานของการคิดเป็น.....	45
- "คิดเป็น" ในทัศนะของนักการศึกษา.....	46
- สรุปแนวคิด"คิดเป็น"ของดร.โกวิท วรพิพัฒน์กับจิตสำนึกของเปาโล แฟร์	50
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย.....	60
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	143
รายการอ้างอิง.....	174
ภาคผนวก.....	181
ประวัติผู้เขียน.....	313

สารบัญแผนภาพและตาราง

หน้า

แผนภาพที่ 1	แสดงกระบวนการคิดเป็น.....	48
ตารางที่		
1	สรุปขั้นตอนของกระบวนการคิดเป็นและขั้นตอนวิธีการสอน ของเปาโล แฟร์.....	51
2	เปรียบเทียบขั้นตอนกระบวนการคิดเป็น ขั้นตอนวิธีการสอนของเปาโล แฟร์ และขั้นตอนวิธีการสอนโดยผสมผสานระหว่างการสอนแบบคิดเป็นกับ การสอนของเปาโล แฟร์.....	61
3	การเลือกกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	66
4	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบ วัดเจตคติและแบบทดสอบวัดการคิดเป็น.....	77
5	กำหนดการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	78
6	จำนวนและร้อยละของผู้เรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับรายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา.....	84
7	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ความถี่ของพฤติกรรมการวิพากษ์วิจารณ์และการคิดเป็น.....	87
8	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง.....	89
9	ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม.....	91
10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	93

สารบัญแผนภาพและตาราง (ต่อ)

หน้า

11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	95
12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง.....	97
13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม.....	99
14	ค่าเฉลี่ยเจตคติ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง.....	101
15	ค่าเฉลี่ยเจตคติ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม.....	103
16	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตติก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	105
17	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตติภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	106
18	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตติจำแนกเป็นรายข้อ ภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	108
19	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตติก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง..	114
20	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตติก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม..	116
21	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตติ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง	118
22	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตติ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	126

สารบัญแผนภาพและตาราง(ต่อ)

หน้า

23	ค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการวิพากษ์วิจารณ์ ของกลุ่มทดลอง.....	134
24	ค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการวิพากษ์วิจารณ์ ของกลุ่มควบคุม.....	136
25	ค่าคะแนนและร้อยละของการใช้ข้อมูล 3 ด้าน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	138
26	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการคิดเป็น และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายเรื่อง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	141

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย